

סיכומי התשובות בעניני רפואה והלכה

מתוך שאלות ותשובות „משפטי עזיאל“

(חלק שלישי משלושה חלקים) *

משפטי עזיאל, מהדורא תנייגא, חלק יורה דעה,

כרך א', ירושלים תש"ט

סימן כ'

אכילת בשר חזיר לחולה שחפת

ה ש א ל ה : האם מותר לחולה שחפת לאכול בשר חזיר, מתוך אמונה שזה מהווה רפואה למחלה?

ת ש ו ב ה : „כלל גדול הוא בדין זה, שאין מתרפאין באיסורין דאורייתא בדרך אכילה ושתיה או בדרך הנאתן, אלא בשלושה תנאים יסודיים, והם: (א) חולה שיש בו סכנה; (ב) רפואה ידועה או על פי מומחה; (ג) שאין להשיג רפואה זאת בהיתר כמו באיסור“.

ס"א — חולה שיש בו סכנה

המחבר מוכיח מהסוגיא בפסחים כ"ה, ב', ושו"ע יו"ד קנ"ה, ב', שמותר להתרפא בכל האיסורים במקום סכנה וגם אם אין סכנת מיתה קרובה, „אלא שממנה תוכל להתהוות סכנת מוות הרי זה כחולה שיש בו סכנה“. וכן מוכיח המחבר לגבי הלכות שבת, שמותר לחלל השבת במקום סכנה, אע"פ שלא מדובר במצב שיגרום למות מידי. זאת בניגוד לדעת רבינו ירוחם, שאוסר חלול שבת מדאורייתא, אם אין סכנה עתה, אע"פ שיכול לבוא בעתיד לידי סכנה. על כך כתב הרא"ש (יומא פ"ח, סי' יג): „ונראה לי, דחומרא גדולה היא זאת בספק נפשות, דאין לך רופא שיאמר אם לא יאכל שמא ימות אלא הרופא דרכו לומר אם לא יאכל אפשר שיכביד החולי ויסתכן“.

מכאן מסיק המחבר „לענין מחלת השחפת, שאע"ג שאינה מחלה מסוכנת... מכל מקום הואיל וחוסר הטפול מביא לידי סכנת מיתה או אפילו מיתה קרובה, הרי היא בכלל מכה שבחלל הגוף, שנקראת מחלה מסוכנת לענין שבת ולענין רפוי במאכלות אסורות“.

ס"ב — רפואה ידועה

המחבר מוכיח על פי המשנה ביומא, פ"ד ע"א, ופירוש המשניות לרמב"ם שם, כי „כל רפואה מדעית, שהתאמתה בנסיון קרוב, ואפילו אם היא נאמרה

* ראה: אסיא י"ג, תשל"ו, עמ' 27—34; שם, גליון י"ד, תשל"ו, עמ' 29—36, ובהערה בעמ' 29, שם.

עפ"י אדם שאינו רופא, אלא שכך מקובל לו... מרפאין בה ומחללין עליה את השבת. אבל רפואה סגולית, כגון בשר חמור לחולה ירקון, או חצר הכבד של כלב שוטה לנשוך ממנו אין מרפאים בהם, דאינם אלא דמיוני טעות רפואה, ולא רפואה". ומתוך הלכות אחרות ברמב"ם (הל' יסודי התורה ה, ו; שבת ב, א; שביית העשור ב, ח) „מפורש, שאין מאכילים את החולה דבר שהוא אסור מן התורה אלא בתנאי שהמחלה ידועה שהיא מסוכנת... ואין מרפאין בדבר האסור אלא על פי רופא אומן שבאותו מקום, אבל לא על פי קבלה שבעל פה איש או אשה". אכן, המחבר מוכיח, שאין צורך בקביעת רופא אם נודע שהמחלה היא מסוכנת, ובלבד שיאמרו שזו היא רפואה מדעית ולא סגולית. בהמשך מביא המחבר משו"ת הלכות קטנות, ח"א, סימן ק"צ, שהתיר שתיית חלב בהמה טמאה לחולי אסתמה, כי לדעת הרופאים בזמנו זוהי רפואה בדוקה. המחבר חולק על כך וסבור שאסתמה איננה בגדר מחלה שיש בה סכנה, ובפרט „שעתה התברר הדבר, שאין ברפואה זאת [של שתיית חלב בהמה טמאה] ממש ואין מרפאין לחולי אסתמה אפילו אם אמרו הרופאים שהוא חולי שיש בו סכנה". המחבר דן בדברי הרמ"א (יו"ד, סי' קנ"ה), והט"ז (שם, סק"כ) ומסיק: „מכל האמור יוצא לדין, שאין מרפאין בדבר האסור אלא על פי רופא מומחה... אבל רפואה שהיא מקובלת על פי השמועה, או אפילו מפי נסיון אין מתרפאין בה אלא בדבר המותר ואין בזה משום דרכי האמורים, אבל לא בדבר שהוא אסור מן התורה או אפילו מדרבנן".

ס"ג — ריפוי בדבר אסור במקום שאפשר לעשות הרפואה בהיתר

המחבר מצטט את תשובות הרשב"א (ח"ג, סי' רי"ד) ודברי הרמ"א (יו"ד סוסי' קנ"ה) ומסכם: „מדברי שניהם למדנו, שדוקא במקרה שהשהיה להשגת הדבר המותר הוא זמן קצר, הוא שאין מרפאים בדבר האסור... אבל אם יצטרך לשהות זמן ארוך [מותר גם בדבר האסור]". המחבר מתפלפל בסוגיות הקשורות לשבת, ליום הכפורים ולפסח „ולפי זה הדר דינא, שבמקום חולי מותר להתרפאות באיסור אע"פ שאפשר להתרפאות בהיתר".

המחבר מביא משו"ת שמש צדקה, חיו"ד, סי' כ"ח, שדן במפורש בשאלה זו בכמה דוגמאות ומסקנתו להתיר לחולה שאין בו סכנה רפואת איסור. מסקנת המחבר: „לפיכך, בחולה שיש בו סכנה מרפאין בדבר אסור כל זמן שהחולה נמצא במצב סכנה בהול, או שאין רפואה של דבר המותר מצויה לפנינו. ואם הוא חולה שאין בו סכנה אין מתרפאין בדבר אסור אפילו שלא בדרך הנאתם אם אפשר להשיג רפואה כזו בדברים המותרים במשך זמן קצר".

פכ"ז התשובה: „א) מחלת השחפת... בכל זאת היא בכלל מחלה מסוכנת... ולכן מתרפאין בכל דברים שמרפאין, אפילו אם הם אסורים מן התורה ואפילו בדרך הנאתם. וזה בשני תנאים: (1) שרופא מומחה או מדע רפואי מצוה רפואה זאת, שהתאמתה בנסיון, ושחולה זה הוא נגוע במחלה זאת; (2) שלא מצויה לפנינו רפואה אחרת דומה לה... לפיכך נראה לי ודאי, שאסור להתרפא באכילת בשר חזיר".

ס י מ ן כ " ה

— גדר האיפור של „לא ילבש“ — התנאות שהיא לרפואה

במסגרת השאלה הכללית לברור גדרי איסור „לא ילבש גבר שמלת אשה ולא תלבש אשה כלי גבר“, דן המחבר (בס"ב) בשאלת ההתנאות שהיא לרפואה. המחבר מביא את דברי התוספות (יבמות מ"ח, ד"ה לא עשה) בשם תשובת הגאונים, „שמדבריהם מוכח, שלא הותרה התנאות לגבר, אפילו אם היא לרפואה“. מאידך לשיטת הרשב"א מותר הדבר לשם רפואה. המחבר מביא את שיטות הבית יוסף והב"ח (יו"ד ס"י קפ"ב). מסקנת המחבר, שאין איסור „לא ילבש“ אם ישנה הוכחה שהתנאות היא לצורך רפואה.

מסקנה: „מכל האמור אנו למדין, שהגדרת איסור „לא ילבש גבר“ הוא כל דברי התנאות שהם מיוחדים לנשים, ושאינ מעשיו מוכיחים שעושה זאת לרפואה, אבל דבר שהוא נהוג לכל אדם אנשים ונשים אין בו משום לא ילבש“.

ס י מ ן כ " ו

אשה שרואה דם מחמת מכה

ה ש א ל ה : אשה שנבדקה ע"י רופא ואמר לה שיש לה פצע ברחם ולכן היא מדממת — השאלה היא מה דינה של האשה עד שיתרפא הפצע ומה דין נאמנות הרופאים?

ת ש ו ב ה : המחבר דן בשאלת „רואה דם מחמת מכה“ בשעת וסתה ושלא בשעת וסתה ומסקנתו: „מכלל הדברים אנו למדים, שלא תלינן במכה, אפילו שלא בשעת וסתה, אלא בשלושה תנאים: א) שידעת שיש לה מכה באותו מקום; ב) שמכה זו מוציאה דם מאליה גם בלי שום חיכוך ונגיעה בה; ג) שלא הרגישה ביציאת דם זה שיצא מהרחם הוא מקור דמיה“. לדעת המחבר, הדרך היחידה לקיום תנאים אלה היא, שתדע האשה אודות מכתה זו „על ידי רופא שבדקה ואמר לה שמכתה מוציאה דם“.

ובזה מסיק המחבר: „ובגדון זה חושבני שאין מחלוקת בדבר, וכל הדעות סומכין על הרופא שאומר שיש מכה שמוציאה, הואיל ואין זה אלא גילוי מילתא לדבר של מציאות קיימת, ובזה ודאי סומכין על דברי הרופאים“.

ס י מ ן כ " ז

— בדיקה גניקולוגית

ה ש א ל ה : אשה מסולקת דמים שמקבלת טפול ע"י מכשיר המוכנס לגרתיק, האם יש לה לחוש לדין נידה?

ה ת ש ו ב ה : המחבר מביא את תשובת הנודע ביהודה (מהדו"ת, חיו"ד, סי' ק"כ): „מה שאמרו אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם אין חילוק בין גרם הפתיחה שבפנים ובין גרם הפתיחה מבחוץ, שהרופא הכניס אצבעו או איזה כלי לפתח המקור; גם אין חילוק בין אם היא ילדה או זקנה המסולקת מדמים, או מעוברת או מניקה — תמיד אין פתיחת הקבר בלא דם“. המחבר מביא מקורות אחדים החולקים על כל הנחותיו של הנודע ביהודה (ראה רמב"ם, הל' איסורי ביאה, פ"ה הי"ג ומ"מ שם; שו"ע יו"ד סי' קפ"ח, ס"ג; שו"ת הרדב"ז החדשות, סי' קמ"ט; חכמת אדם, שער בית הנשים, כלל קי"ג, ס"ב ואחרים).

מסקנה: „מכל האמור ומדובר יוצא, שדברי הגנוב"י שהחמיר לטמא אפילו נפתח המקור על ידי כלי, ושאין לחלק אפילו אם היא מסולקת דמים, אין להם יסוד לע"ד, ושפיר מצינו לסמוך על החולקים עליו להתיר באשה מסולקת דמים, כשאלה דנידון דידן, אחרי שיסכים בדבר אחד או שנים מגדולי ההוראה בארצנו“.

ס י מ נ כ " ט

— האם מותר לאשה לשים אצבעה לתוך האוזן בטבילה

ה ש א ל ה : אשה חולה במחלת אוזן ואסור שיכנסו מים לאוזן, הציע השואל שתדיח אצבעה במים תחילה ואחר תכניס האצבע לאוזן — כדי לטבול במקוה — (עפ"י יו"ד, סי' קצ"ח, סעיף כ"ח).

ה ת ש ו ב ה : המחבר מברר את מחלוקת הראשונים בקשר לאשה שהדיחה ידיה באופן שמשקה טופח על ידיה, אם זה חציצה כשמהדקת בכח או לא, ומסיק: „מהאמור יוצא, שיש לנו אילן גדול לסמוך עליו להתיר טבילתה של אשה זו על ידי הדחת אצבעה קודם טבילתה והכנסתו אפילו בדוחק לתוך אזנה. אולם מה שאני מהסס בדבר הוא, שלפי הגדרת הרופאים יוצא שגם הרטבת אזנה במים יכולה להביאה לידי סכנה, ובודאי שחייבים אנו לסמוך על דבריהם במקום שב ואל תעשה, ואין אנו רשאים להכניס את עצמנו או להורות לאחרים להכנס בספק סכנת נפשות לקיים מצות עשה... ולא עוד שאני חושש שמא גם אחרי ההידוק יכנסו טיפות מים באזנה וחמירא סכנתא מאיסורא. לכן אני נמנע מלהורות היתר בשאלה זו עדי יתברר מפי הרופאים, שאין כל חשש סכנה בטבילתה אם גותנת ומהדקת אצבעה באוזן“.

סימן ל'

טבעת ברחם — האם חוצצת בטבילה

השאלה : אשה שנצטוותה ע"י הרופאים להכניס טבעת בעומק הפרוזדור כדי למנוע הריונה — האם זה חוצץ בטבילה?

התשובה : ס"א — עיקר דין הציצה

המחבר דן בסוגית הגמרא בנדה ס"ז, ובמחלוקת הראשונים בהיבטים שונים של סוגיא זו (ועי' שו"ע יו"ד, סי' קצ"ח ס"א) ולאור זאת, בגידון דידן, שכל הגשים הנזכרות לדבר זה אינן מקפידות, ואדרבא רוצות בו משום צורך רפואתן וטריחא להו וגם גנאי וצער הוא להן ללכת אל הרופא כדי להכניס להן טבעת זו, ואם כן הוי ליה מעוטו שאינו מקפיד ואינו חוצץ". המחבר מביא את דברי הנודע ביהודה והחתם סופר, ולאחר דיון בדבריהם מסיק: „מכל מקום, אע"פ שהסברא נראית לדעתי, שטבעת זו אינה חוצצת... אין אני רוצה לסמוך על זה נגד דעת הגוב"י, דסובר שזה נקרא חציצה. ולהלכה שפיר מצינן להורות היתר בגידון דידן, שהטבעת מונח בעומק עד מקום הרחם ממש, משום דזה מקום בלוע ולא בעינן אפילו ראוי לביאת מים".

ס"ב — בדיקת הפסק טהרה — ז' נקיים

השאלה היא האם צריכה להוציא את הטבעת כדי לקיים בדיקה זו. המחבר דן בדברי הרא"ש (גידה, פרק תינוקות, סי' ח') ובדברי הב"ח, הב"י והרמ"א (יו"ד סי' קצ"ו ס"א), ומסקנתו: „ולכן אם אפשר להוציא הטבעת ביום א' של ז' ימי נקיים, ודאי שצריכה לעשות כן, אבל במקום שאי אפשר יש לצדד בהיתרא... ואפילו לדעת הסוברים, בבדיקת שבעה נקיים נמי צריכה להיות עד מקום שהשמש דש, אין זה אלא מחומרא דרבנן והיכא דאפשר, מה שאין כן בדלא אפשר סגי בבדיקה אפילו בלא חורים וסדקים... ובמקום דלא אפשר בבדיקת חורים וסדקים לא חייבו יותר".

— — —

סימן ל"א

— טבעת ברחם — האם חוצצת בטבילה

השאלה : כדלעיל.

התשובה : ס"א — חציצה בבית הסתרים

המחבר דן בהגדרת בית הסתרים עפ"י הגמרא, קידושין כ"ה ע"א, ומחלקת הראשונים בכך ומסיק: „מהאמור ומדובר למדנו: דין ראוי לביאת מים שנוי במחלוקת, לדעת התוספות הוא מדין תורה, ולדעת הריטב"א הוא מדרבנן". בהמשך דן המחבר בשיטת הרמב"ם (הל' מקואות, פ"א ה"י) ומסיק: „מדברים אלו מוכח, דהרמב"ם סבר כדעת התוספות, דמדין תורה הוא דבעינן ראוי לביאת מים... ונראה שגם מרן סובר כן" (עפ"י פסקו בשולחן ערוך, יו"ד סי' קצ"ח, סכ"ד וסמ"ג).

„אולם אין הדברים אמורים אלא בבית הסתרים שעשויים להתגלות, כגון לשון ושיניים וכדומה להם... אבל מקומות סתרים שאינם מתגלים לעולם אינם בכלל זה לדברי הכל". המחבר מוכיח הנחתו זו מהגמרא נידה, מ"ב ע"ב, ודברי הרמב"ם הל' טומאת מת, פ"א ה"ג וה"ח. המחבר מגדיר כך: „ונקרא תוך מעיו לענין זה כל שהוא מכוסה, היינו שאינו נגלה גם כשהאשה פושקת רגליה דכל דבר מכוסה שאינו נגלה לעולם הרי הוא כבלוע בתוך הגוף". מסקנת המחבר: „מהאמור ומדובר נקטינן, שטבעת שנותנין ברחם אשה מדרכי רפואה, הואיל והוא נכנס בתוך הרחם הרי הוא כבלוע ואינו חוצץ לענין טבילה". בהמשך דן המחבר באריכות בשיטתו של הנודע ביהודה (מהדורה קמא, יו"ד, סי' ס"ד) ובדברי ר' עקיבא איגרא (סימן ס') ומסקנתו: „אבל הדבר ברור מעצמו, דכל מה שבתוך החלל, שאינו נראה ואינו נגלה, אין זה בגדר קמטים או בית סתרים אלא הוא במקום בלוע... חלל הרחם שאינו נראה ואינו נגלה לעולם, הרי הוא מקום בלוע לדברי הכל ולכן אינו צריך שיהיה ראוי לביאת מים, וכיון שכך אפילו אם מקפיד עליו להוציא לחוץ אינו חוצץ".

ס"ג — מיעוטו ואינו מקפיד

המחבר מביא מחלוקת הנוב"י הנ"ל עם החתם סופר (יו"ד סי' קצ"ב), אם יש לטבעת זו דין של מיעוטו ומקפיד או מיעוטו ואינו מקפיד, ולדעת המחבר: „טבעת זאת, שהיא מוציאה בימי ספירתה ומחזירתו תיכף, אין זה דבר מקפיד, שבאמת אינו מקפיד אלא מוציאה אותה משום הכרח חובת טהרה, שהיא חייבת לבדוק בחורין ובסדקין... וכיון שכן אין זה בגדר מקפיד עליו, שהרי אינו מקפיד, אלא שחייבת ומוכרחת להסירה".

נימוק נוסף העלו החת"ס והרע"א, שכיון שיש סכנה בהסרת הטבעת וצריכה תמיד להשתמש בה עקב מחלתה נחשב הדבר שאינה מקפדת ולא חוצצת.

„אסיפא דדינא אסיקו להלכה החת"ס והגרע"א להתיר הטבילה, בלא הסרת הטבעת בצירוף שני טעמים: א) שחלל הרחם הוא מקום בלוע ואין חציצה פוסלת בו; ב) משום דבמקום סכנה אינה מקפדת. וכן ראוי להורות הלכה למעשה".

אכן בנידון השאלה של המחבר לא מדובר במצב של סכנה בהוצאת הטבעת, וכן מוציאה האשה את הטבעת סמוך לוסתה עד ימים אחדים אחרי הוסת, „ולפי זה ברור הדבר, שזהו בגדר מיעוטו ומקפיד עליו הואיל ומה שמוציאה אותו הוא משום נקיין, כדי שלא תתלכלך מדם נדתה".

מסקנת המחבר: „טבעת הנמצאת בחלל הרחם לצורך רפואה, שמוציאים אותה בימי הוסת ומחזירים אותה אחרי הפסקת הוסת — אם היא עומדת בעומק הרחם למעלה ממקום שהשמש דש, טובלת בו ואינה חוצצת, ולמטה ממקום זה — אעפ"י שאינה נראית בחוץ, יש לחוש שהיא חוצצת ולא עלתה לה טבילה".

המחבר מביא את שיטות האחרונים בדיני בדיקה בימי לבונה (זכרון יוסף וסדרי טהרה, סי' קצ"ו, סקכ"ג; נודע ביהודה, יו"ד, סי' קל"ה; חת"ס, שם; רע"א, שם) ומסקנתו: „מכל האמור ומדובר יוצא להלכה בנידון דידן, שהטבעת מוסרה כל ימי הוסת, הדין נותן שלא להשיב הטבעת למקומה עד אחרי הבדיקה כהלכה ביום הפסק הטהרה... ובשאר שבעה ימי גקיים תבדוק ככל היותר אפשר בהכנסה עד תוך חלל הטבעת“.

— — —

מהדורא תניינא, חלק שלישי, יורה דעה,
כרך ב' — ירושלים תשי"ב

ס י מ ן ק " י

— האם מותר להשאיר חלקים מהמת בשימור לזמן רב, כדי ללמוד בעתיד?

לדעת המחבר — „לאחר העיון“ — אסור להשאיר אפילו חלק מגוף המת ללא קבורה. ראייתו היא משיטת הרמב"ם והחינוך שסוברים, לדעתו, שמצות קבורה היא מן התורה מטעם לאו וביטול מצות עשה. „איסור הלנת המת בלא קבורה הוא איסור דאורייתא ונהי דאם הלינו לכבודו מותר, היינו לזמן ידוע, אבל להשאירו בלא קבורה לעולם אסור לכל הדעות“.

המחבר דן בשיטת הירושלמי (נזיר פ"ו, ה"א) — „תקברנו — כולו ולא מקצתו“. מירושלמי זה היו שהוכיחו, שאין מצות קבורה בכזית מהמת (ומביא את המנחת-חינוך, מצוה תקל"ז). „אולם אין הדברים אמורים אלא במצא כזית מן המת מוטל באדמה, אבל כשכל הגוף, או אפילו ראשו ורובו, מונח לפנינו, מצוה עלינו לקבור את כולו, ולא עוד אלא שאם שייר ממנו חלק בלא קבורה, הרי הוא כאלו לא קבר כל גופו ועובר בעשה ולא תעשה... ואין צריך לומר שאם שייר איבר ממנו, שלא קיים מצות קבורה, עד שיקבור גם איבר זה“.

מסקנתו: „ברור שאין מקום להתיר השארת אפילו חלק משהו מגוף המת בלי קבורה... ואין להתיר איסור זה משום פקוח-נפש, דבהלנת האיבר החולה אין בה משום פיקוח-נפש הואיל ואפשר לצלם את האיבר הנגוע או לעשות תמונתו מחומר אחר בדמות האיבר הלקוי... ולכן לפענ"ד שאין כל צד היתר להתיר הלנת איבר מאברי המת, אפילו במקום שמור ומכובד“.

— — —

— האם מותר לכהן להימצא תחת אוהל אחד עם שלד של מת לא יהודי, והאם מותר לגעת בו לצורך למוד.

(השאלה נשאלה ע"י מנהל בית-ספר בת"א, לשם הדרכת התלמידים בביוולוגיה).

התשובה מחולקת לארבעה סעיפים:

בסעיף א' דן המחבר בשאלה האם מת עכו"ם מטמא באוהל. ענין זה הוא מחלוקת בין התנאים (יבמות פ"א) ולהלכה — דעת התוספות, שאכן מטמא מת עכו"ם באוהל מן התורה, בעוד שהרמב"ם (הל' טומאת מת, פרק א', הלכה י"ג) פוסק, שאין הוא מטמא באוהל. המחבר מביא ראשונים אחדים הפוסקים לחומרא רק ממידת חסידות. „ולכן נראה, שבשעת הדחק כגון בנידון דידן, שאי אפשר בלא זה, ויש צורך הכרחי בלימוד זה שהוא מפתח גדול ללימודי הרפואה והמדע הכללי, בכגון זה אפשר לסמוך על הרמב"ם ודעמיה, ולהתיר הכניסה לאהל שיש בו שלד עצמות אדם לצורך לימוד“.

בסעיף ב' דן המחבר בשאלה אם מת עכו"ם מטמא במגע ובמשא. דעת בעל היראים (הרא"ם), שמת עכו"ם איננו מטמא אפילו במגע ובמשא, בעוד שהרמב"ם ופוסקים אחרים מטמאים במגע ובמשא.

המחבר מסיק: „ואע"ג שהסברנו פנים לסברת הרא"ם זו אין לסמוך עליה להתיר אפילו בשעת הדחק . . .“.

בסעיף ג' דן המחבר בחידושו של הראב"ד (הל' גזירות, פרק ח' הלכה ט"ז), שכהנים בזמן-הזה טמאי מתים הם ולכן אין עליהם עוד חיוב טומאה. המחבר מוכיח, שאין דעה זו מקובלת להלכה, „ולכן נלעג"ד כי סברת הראב"ד זו אין לה על מה לסמוך והיא יחידאה ודחוייה“. המחבר מביא דעות פוסקים רבים, שאין לצרף סברה זו אפילו לספק—ספיקא הואיל וכל חכמי ישראל חלוקים עליה.

בסעיף ד' דן המחבר בחידושו של רבנו תם, שכהן שנטמא בו ביום — מותר לו להיטמא שנית בו ביום. המחבר דוחה שיטה זו ומביא דעות הפוסקים שלא סוברים כן.

מסקנתו: „לכן נראה לע"ד, שאין מקום ואין צורך להתיר לכהנים המגע בשלד של מת, אבל לענין טומאת אהל במקום צורך כזה אפשר לסמוך על דעת הרמב"ם ודעמיה, שפסקו להלכה שאין מת גוי מטמא באהל“.